

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Σημειώσεις με θέμα – «Πιστωτικοί Τίτλοι»

Πιστωτικοί τίτλοι καλούνται τα έγγραφα εκείνα με τα οποία αποδεικνύεται τόσο η ύπαρξη της απαίτησης του δανειστή έναντι του δανειζομένου, όσο και το ποσό αυτής. Καλούνται αξιόγραφα διότι ενσωματώνουν κάποια αξία.

Οι κυριότεροι πιστωτικοί τίτλοι είναι:

- η συναλλαγματική,
- το γραμμάτιο σε διαταγή και
- η επιταγή.

Συναλλαγματική

Συναλλαγματική καλείται το πιστωτικό έγγραφο στο οποίο αναγράφεται η φράση «Συναλλαγματική» και με το οποίο ένα πρόσωπο που καλείται δανειστής, δίνει εντολή σε ένα άλλο πρόσωπο, τον πληρωτή, να πληρώσει σε αυτόν τον ίδιο ή σε άλλο πρόσωπο, συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, σε συγκεκριμένο χρόνο και τόπο. Συμπεραίνουμε ότι **τη συναλλαγματική την εκδίδει και την κρατά αυτός που του χρωστάνε προκειμένου να πληρωθεί από τον οφειλέτη του** (ο οποίος είναι ο αποδέκτης της οφειλής).

Η **συναλλαγματική** πρέπει να περιέχει **οκτώ τυπικά στοιχεία** προκειμένου να είναι απολύτως έγκυρη. Τα οκτώ στοιχεία είναι:

1. η καταχώρηση της ονομασίας «συναλλαγματική» στο κείμενο του τίτλου και στη γλώσσα που αυτός συντάσσεται
2. η διατύπωση απλής και καθαρής εντολή για πληρωμή ορισμένου ποσού

3. το όνομα και η υπογραφή εκείνου ο οποίος οφείλει να πληρώσει, και ο οποίος τεχνικά αποκαλείται αποδέκτης
4. η σημείωση της ημερομηνίας λήξης της συναλλαγματικής (Η συναλλαγματική μπορεί να λήγει κατά τέσσερις τρόπους (α. εν όψει, β. μετά προθεσμία από την όψη, γ. μετά προθεσμία από την έκδοση, δ. σε ρητή ημέρα)
5. η σημείωση του τόπου όπου θα λάβει χώρα η πληρωμή
6. η αναγραφή του ονόματος εκείνου στον οποίον ή σε διαταγή του οποίου θα γίνει η πληρωμή, δηλαδή του εκδότη
7. η σημείωση της χρονολογίας και του τόπου έκδοσης της συναλλαγματικής
8. η υπογραφής του εκδότη της συναλλαγματικής επί του σώματός της.

Μια συναλλαγματική που δεν περιέχει τα παραπάνω στοιχεία θεωρείται **ελλιπής**. Έχουμε λοιπόν την **ατελή** και την **λευκή συναλλαγματική**.

Ατελής συναλλαγματική χαρακτηρίζεται η συναλλαγματική από την οποία απουσιάζει ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι όταν δεν αναγράφεται ο χρόνος λήξης η συναλλαγματική θεωρείται ότι είναι πληρωτέα "εν όψει", ενώ όταν λείπει ο τόπος πληρωμής, ως τέτοιος θεωρείται ο τόπος έκδοσης. **Λευκή συναλλαγματική** χαρακτηρίζεται η συναλλαγματική από την οποία απουσιάζουν τα τυπικά στοιχεία και θα συμπληρωθούν εκ των υστέρων.

Υπόδειγμα συναλλαγματικής

Λήξη την	14 / 2 / 20 04	Συναλλαγματική ΕΥΡΩ	16956,96
Την	Δεκάτη Τετάρτη Φεβρουαρίου	20 04	πληρώστε με την παρούσα μόνη συναλλαγματική σε
διαταγή	ΕΛΠΙΔΑ Α.Ε - ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ		
και στο Κατάστημα	Αλεξανδρούπολης	της	Εθνικής Τράπεζας
της Ελλάδος	(ΤΙΤΛΟΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ)		(ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ)
	το ποσό των ΕΥΡΩ		
# Δέκα Έξι Χιλιάδες Εννιακόσια Πενήντα Έξι Ευρώ και Εννενήντα Έξι Λεπτά Μόνο #			
Προς	Αλέξανδρος Σχετικόπουλος	Δεκτή 4η Αυγούστου 20 03	Αλεξανδρούπολη 4η 20 03
	(ΟΛΟΓΡΑΦΟΣ)	(ΤΟΠΟΣ - ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ)	(ΤΟΠΟΣ ΚΗΛΕΥΡΟΜΗΝΙΑ)
Όνομα πατέρα ή συζύγου	Ευστάθιος	Ο εκδότης	
Οδός	Περιοχή Κεντρί	ΕΛΠΙΔΑ Α.Ε - ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ -	
Ταχ. Κωδ.	72 200	ΑΦΜ 9965468912 - ΕΔΡΑ ΑΛΕΞΙΑΝ - ΔΟΥ ΑΛΕΞΙΑΝΕ - ΤΗΛ	
Α.Φ.Μ.	655223991	2842955653	
Αρ. Ταμ.	X 994245	Τριτεγγνώμαι υπέρ τ. Αλέξανδρου Σχετικόπουλου	
	Αλεξανδρος Σχετικόπουλος	Γεώργιος Σχετικόπουλος του Ευσταθίου - Κ 995265	
	(ΥΠΟΓΡΑΦΗ - ΣΤΗΛΛΑΓΜΑ)	(ΥΠΟΓΡΑΦΗ - ΣΤΗΛΛΑΓΜΑ)	

Τριτεγγύηση

Όταν ο κομιστής δεν έχει εμπιστοσύνη στον πληρωτή ότι θα εξοφλήσει την συναλλαγματική κατά τη λήξη της, ζητά ένα άλλο πρόσωπο να εγγυηθεί την εξόφληση. Το πρόσωπο αυτό, που λέγεται **τριτεγγυητής** (ή εγγυητής), υπογράφει στο εμπροσθεν μέρος της συναλλαγματικής και

αν ο πληρωτής δεν εξοφλήσει τη συναλλαγματική, είναι υπεύθυνο να εξοφλήσει την υποχρέωση, αποκτώντας ταυτόχρονα όλα τα δικαιώματα που προέρχονται από αυτή.

Μεταβίβαση – Οπισθογράφηση

Η συναλλαγματική μπορεί να μεταβιβαστεί από πρόσωπο σε πρόσωπο με οπισθογράφηση, δηλαδή με υπογραφή του κατόχου στο πίσω μέρος του σώματος της. Υπάρχουν τριών ειδών οπισθογραφήσεις: η **τακτική** (ή πλήρης), η **άτακτη** και η **λευκή οπισθογράφηση** οι οποίες διαφέρουν ανάλογα των στοιχείων που αναφέρονται στο πίσω μέρος. Σε κάθε περίπτωση υπάρχει υπογραφή και η φράση «αντί εμού πληρώσατε ...» εκτός από τη λευκή στην οποία υπάρχει μόνο υπογραφή. Να σημειωθεί ότι μία συναλλαγματική μπορεί να οπισθογραφηθεί περισσότερες φορές από μία.

Προεξόφληση

Προεξόφληση καλείται η εξόφληση της συναλλαγματικής προ της λήξης της. Ο κάτοχος μιας συναλλαγματικής, εάν έχει ανάγκη από ρευστότητα, μπορεί να προσκομίσει τη συναλλαγματική σε μία τράπεζα, να την μεταβιβάσει σε αυτή με οπισθογράφηση και να την προεξοφλήσει, δηλαδή να εισπράξει το ποσό που αναφέρει η συναλλαγματική, αφού πρώτα η τράπεζα διακρατήσει την προμήθεια της, τον αναλογούντα τόκο και τα λοιπά έξοδα. Όταν λήξει η συναλλαγματική, ο οφειλέτης οφείλει να την εξοφλήσει στην τράπεζα. Εάν όμως αρνηθεί την εξόφληση, τότε η τράπεζα προχωρά σε διαμαρτύρηση της συναλλαγματικής και ζητά από τον τελευταίο οπισθογράφο ή τον τριτεγγυητή την οφειλή.

Διαμαρτύρηση (αναγωγή)

Διαμαρτύρηση συναλλαγματικής πραγματοποιείται αν αυτή δεν εξοφληθεί. Η διαμαρτύρηση αφορά τη μετατροπή της συναλλαγματικής από ιδιωτικό έγγραφο σε δημόσιο. Συγκεκριμένα, εάν δεν εξοφληθεί στη λήξη της η συναλλαγματική, ο κομιστής της, για να κατοχυρώσει τα δικαιώματά του, συντάσσει την διαμαρτύρηση ενώπιων συμβολαιογράφου αναφέροντας τα στοιχεία της συναλλαγματικής και την αιτία γιατί δεν εξοφλήθηκε. Με αυτόν τον τρόπο, η συναλλαγματική μετατρέπεται σε δημόσιο έγγραφο και με βάση αυτό ο δικαιούχος μπορεί να προκαλέσει την αναγκαστική εκποίηση κινητής και ακίνητης περιουσίας του οφειλέτη, του τριτεγγυητή ή των οπισθογράφων.

Γραμμάτιο σε διαταγή

Γραμμάτιο σε διαταγή καλείται το πιστωτικό έγγραφο στο οποίο αναγράφεται η φράση «Γραμμάτιο σε διαταγή» και με το οποίο ο οφειλέτης υπόσχεται να πληρώσει σε κάποιο πρόσωπο συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, σε συγκεκριμένο χρόνο και τόπο.

Τα τυπικά στοιχεία του γραμματίου σε διαταγή είναι ίδια με αυτά της συναλλαγματικής, όπως και αυτά της τριτεγγύησης, μεταβίβασης, προεξόφλησης, διαμαρτύρησης.

Υπόδειγμα γραμματίου σε διαταγή

Λήξη την..... 20.....		Γραμμάτιο σε διαταγή ΕΥΡΩ	
Την..... 20.....		υπογεγραμμέν... υπόσχομαι να πληρώσω με το παρόν	
μόνο γραμμάτιο σε διαταγή στ.....			
..... ή σε διαταγή τ..... και στο Κατάστημα της.....			
(ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ)			
στην πόλη			
το ποσό των ΕΥΡΩ			
(ΦΑΘΓΓΑΦΩΣ)			
..... 20.....		Τριτεγγυώμαι υπέρ τ.....	
(ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΚΔΟΤΗ)		(ΤΟΠΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ)	
Όνομα πατέρα ή συζύγου.....		Ο εκδότης.....	
Οδός..... αριθ.....			
Ταχ. Κωδ..... Πόλη.....			
Α.Φ.Μ..... Αρ. Ταυτ.....		(ΥΠΟΓΡΑΦΗ)	
(ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΕΧΟΥΝ Α.Φ.Μ.)		(ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ Α.Φ.Μ.)	

Οι διαφορές γραμματίου σε διαταγή και συναλλαγματικής είναι οι εξής:

- Στη συναλλαγματική αναγράφεται η λέξη «συναλλαγματική» ενώ στο γραμμάτιο οι λέξεις «Γραμμάτιο σε διαταγή»
- Η συναλλαγματική αποτελεί εντολή του πιστωτή προς τον οφειλέτη να πληρώσει συγκεκριμένο ποσό, ενώ το γραμμάτιο σε διαταγή υπόσχεση του οφειλέτη προς τον δανειστή
- Στη συναλλαγματική εκδότης είναι ο πιστωτής ενώ στο γραμμάτιο σε διαταγή ο οφειλέτης

Επιταγή

Επιταγή καλείται είναι εκείνο το πιστωτικό έγγραφο με το οποίο ο εκδότης της δίνει στον λήπτη το δικαίωμα να εισπράξει ένα συγκεκριμένο ποσό από την τράπεζα στην οποία τηρεί λογαριασμό όψεως (για επιχειρήσεις) ή τρεχούμενο (για φυσικά πρόσωπα).

Βασική προϋπόθεση λοιπόν για την έκδοση επιταγής από κάποιον είναι η ύπαρξη λογαριασμού όψεως σε τράπεζα (κατάθεσης όψεως), η οποία τράπεζα θα τον προμηθεύσει με μπλοκ επιταγών το οποίο θα χρησιμοποιεί αποκόπτοντας μία από τις επιταγές του μπλοκ. Όταν υπάρχουν χρήματα σε αυτόν τον λογαριασμό όψεως λέμε ότι η κατάθεση έχει «κάλυμμα» ή ότι έχει «αντίκρισμα».

Τα τυπικά στοιχεία μιας επιταγής είναι:

- Την ονομασία "Επιταγή"

- Χρονολογία και τόπος έκδοσης
- Απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ενός ποσού ολογράφως και αριθμητικώς
- Το όνομα του πληρωτή και τη διεύθυνση της τράπεζας που θα πληρωθεί
- Τη χειρόγραφη υπογραφή του εκδότη (συν τη σφραγίδα αν πρόκειται για επιχειρήσεις)

Υπόδειγμα επιταγής

Διάκριση επιταγών

Οι επιταγές διακρίνονται με βάση την ιδιότητα του εκδότη σε:

- Ιδιωτικές, οι οποίες εκδίδονται από ιδιώτες σε βάρος της τράπεζας όπου υπάρχει ο λογαριασμός όψεως
- Τραπεζικές, οι οποίες εκδίδονται από τράπεζες σε βάρος άλλης τράπεζας ή άλλου υποκαταστήματος της ίδιας τράπεζας
- Ταχυδρομικές, οι οποίες εκδίδονται από τα ταχυδρομεία κυρίως για τη μεταφορά χρημάτων από τόπο σε τόπο
- Δημοσίου, οι οποίες εκδίδονται από το δημόσιο σε βάρος τραπεζών ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων π.χ. για πληρωμή συντάξεων ή γενικότερα πληρωμών του δημοσίου.

Τρόποι έκδοσης επιταγών

Μία επιταγή **εκδίδεται** α) στη διαταγή τρίτου προσώπου, οπότε στην επιταγή αναγράφεται η φράση «**πληρώσατε στη διαταγή της κας ...**», β) στη διαταγή του ίδιου του εκδότη, οπότε στην επιταγή αναγράφεται η φράση «**πληρώσατε στη διαταγή εμού του ιδίου**» και γ) στη διαταγή του κομιστή, οπότε στην επιταγή αναγράφεται η φράση «**πληρώσατε στη διαταγή του κομιστή**».

Η επιταγή είναι πληρωτέα «άμα τη εμφανίσει ή εν όψει»

Η επιταγή δεν έχει λήξη και γι' αυτό δεν αναφέρει ημερομηνία λήξης παρά μόνο χρονολογία έκδοσης. Λέμε ότι η επιταγή είναι **πληρωτέα «άμα τη εμφανίσει» ή πληρωτέα «εν όψει»**, δηλαδή με το που θα την παρουσιάσουμε στην τράπεζα. Βέβαια υπάρχουν κάποια σημαντικά σημεία:

- Επιταγή που εκδόθηκε και είναι πληρωτέα στην ίδια χώρα πρέπει να εμφανισθεί προς είσπραξη μέσα σε 8 ημέρες από την ημερομηνία έκδοσης που αναγράφει
- Αν δεν προσκομισθεί μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα, σε περίπτωση προβλήματος π.χ μη ύπαρξη του ποσού στο λογαριασμό του εκδότη, ο κομιστής χάνει το δικαίωμα αναγωγής και ο εκδότης δικαιούται να την ανακαλέσει (**ανάκληση επιταγής**)
- Ο χρόνος εμφάνισης της επιταγής για την περίπτωση που η έκδοση της έχει γίνει σε χώρα της ίδιας Ηπείρου είναι 20 ημέρες, ενώ αν είναι άλλης Ηπείρου 70 ημέρες
- Και μετά τις 70 ημέρες η επιταγή δεν είναι άκυρη, έχει όμως το δικαίωμα ο εκδότης να αποσύρει τα χρήματα (δηλαδή το αντίκρισμα) από τον λογαριασμό όψεως

Ακάλυπτη επιταγή

Ως ακάλυπτη χαρακτηρίζουμε την επιταγή με την οποία ο κομιστής της επιταγής πηγαίνει στην τράπεζα να την εισπράξει, ο λογαριασμός όμως του εκδότη δεν έχει επαρκές υπόλοιπο για να καλύψει το ποσό της επιταγής π.χ. εκδότης «κόβει» επιταγή 2.000 € αλλά ο λογαριασμός του έχει μόνο 200 €. Αυτή η επιταγή χαρακτηρίζεται ως ακάλυπτη και ο κομιστής, εφόσον την έχει παρουσιάσει για είσπραξη εντός των χρονικών ορίων που αναφέρθηκαν παραπάνω, έχει το δικαίωμα να τη **σφραγίσει** και να κινηθεί νομικά εις βάρος του εκδότη.

Δίγραμμη επιταγή

Δίγραμμη επιταγή ονομάζεται η επιταγή εκείνη που στο εμπρός μέρος της έχει δύο γραμμές παράλληλες σε κατεύθυνση διαγώνια ή κάθετη προς τα στοιχεία της, οι οποίες έχουν τεθεί από τον εκδότη ή από τον κομιστή. Η διαγράμμιση μπορεί να είναι γενική και ειδική. **Γενική** λέγεται όταν δεν έχει καμία λέξη ανάμεσα στις δύο γραμμές ενώ **ειδική** λέγεται αν ανάμεσα στις γραμμές αναφέρεται το όνομα ορισμένης τράπεζας. Η δίγραμμη επιταγή δεν μπορεί να μεταβιβαστεί με οπισθογράφηση, παρά μόνο από τον κομιστή ο οποίος αναφέρεται στην επιταγή, προς τον πληρωτή, δηλαδή την τράπεζα του εκδότη.

Υπόδειγμα δίγραμμης επιταγής

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ	Ιεράπετρα ΤΟΠΟΣ	14/2/2004 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	€ 16.956,97
 ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ			
ΠΛΗΡΩΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΓΗ ΜΟΥ ΑΥΤΗ ΣΕ ΔΙΑΤΑΓΗ ΕΛΠΙΔΑ Α.Ε. - ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ			
ΕΥΡΩ # Δέκα Έξι Χιλιάδες Εννιακόσια Πενήντα Έξι Ευρώ και Εννενήντα Επτά Λεπτά Μόνο #			
ΜΕ ΧΡΕΩΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΜΟΥ			
Αλέξανδρος Σχετικόπουλος Υπηρεσίες Internet - sxetikos.gr ΑΦΜ 655223991 - Κεντρί Ιεράπετρας Κρήτης - Τηλ 28420 89670 - fax 28420 89670 - email psotis@sxetikos.gr			

Μεταχρονολογημένη επιταγή

Η μεταχρονολογημένη επιταγή είναι μία «ελληνική εφεύρεση», μία πρακτική που δεν παρουσιάζεται σε άλλες χώρες. Ως μεταχρονολογημένη χαρακτηρίζουμε την επιταγή που αναγράφει ως ημερομηνία έκδοσης διαφορετική ημερομηνία από αυτή κατά την οποία δίδεται από τον εκδότη στον κομιστή. Αυτό συμβαίνει γιατί ο εκδότης της επιταγής αφήνει **κενό** το «κουτάκι» όπου αναγράφεται η ημερομηνία για να το συμπληρώσει ο κάτοχος και κομιστής της επιταγής όποτε αυτό θελήσει.

Συμψηφισμός επιταγών

Μία τράπεζα έχει τη **δυνατότητα συμψηφισμού των επιταγών** που καταθέτουν οι πελάτες της σε αυτήν με τις επιταγές με τις επιταγές άλλης τράπεζας οι οποίες κατατίθενται σε αυτές από τους δικούς της πελάτες. Αναλυτικότερα: αναφέραμε ότι ο κομιστής της επιταγής πηγαίνει στην τράπεζα του εκδότη και πληρώνεται το ποσό της επιταγής. Εναλλακτικά, ο κομιστής μπορεί να καταθέσει την επιταγή στην δική του τράπεζα και να πληρωθεί από αυτή μέσω του συμψηφισμού των επιταγών που διενεργούν οι τράπεζες μεταξύ τους. Έστω λοιπόν ότι πελάτες της τράπεζας «Alpha Bank» έχουν καταθέσει στην «Alpha Bank» τις επιταγές που κατέχουν και έχουν εκδώσει πελάτες της «Eurobank». Αν π.χ η «Alpha Bank» έχει επιταγές της «Eurobank» ποσού 200.000 € και η «Eurobank» της «Alpha Bank» επιταγές ποσού 150.000 € τότε η «Eurobank» οφείλει τη διαφορά στην «Alpha Bank» δηλαδή 50.000 €, ποσό που καταβάλλεται από τη μία τράπεζα στην άλλη, αφού οι επιταγές σταλούν στην τράπεζα που ανήκουν και ελεγχθούν για τη γνησιότητα τους, οπότε η οφειλή μεταξύ των τραπεζών εξοφλείται και σε δεύτερο επίπεδο οι κομιστές των επιταγών πληρώνονται.

Ομοιότητες μεταξύ επιταγών και συναλλαγματικών

- Είναι και οι δύο πιστωτικοί τίτλοι
- Μπορούν να μεταβιβασθούν με οπισθογράφηση
- Είναι και οι δύο τίτλοι τυπικοί, δηλαδή το περιεχόμενό τους καθορίζεται από το νόμο

Διαφορές μεταξύ επιταγών και συναλλαγματικών

- Στη συναλλαγματική πληρωτής μπορεί να είναι οποιοδήποτε πρόσωπο, ενώ στην επιταγή πληρωτής είναι μόνο η Τράπεζα ή Ν.Π.Δ.Δ που διενεργεί τραπεζικές εργασίες
- Η συναλλαγματική είναι κυρίως μέσο πίστεως, ενώ η επιταγή είναι μέσο άμεσης πληρωμής. Στην επιταγή πρέπει να υπάρχει αντίκρισμα, στη συναλλαγματική όχι.
- Η συναλλαγματική μπορεί να λήγει κατά τέσσερις τρόπους, ενώ η επιταγή είναι πάντοτε πληρωτέα εν όψει.
- Η επιταγή δεν έχει αποδέκτη ενώ η συναλλαγματική έχει ανάγκη αποδοχής